

Kemechey László

Írta: Béry László

Az arckép akkor jó, ha őszinte. Aki Kemechey Lászlóról jó arcképet akar adni, annak nem szabad retusálnia a hátteret, nem szabad elhallgatnia az újságírásnak azt a vajúdo, érdekes és fontos korszakát, amelyben Kemechey László újságírói működését megkezdette.

Mikor harmatos fiatalságával, feszülő, sístergő, igyekvő tehetségével elfoglalta helyét a szerkesztőség asztalánál, a magyar újságírás még nem zökkent vissza abba a kerécsapásba, amelyből a háború és a forradalmak kilódították és amelyben azóta újra dőcög és poroszkál. Tele volt rekrutával. Új embereket szívott fel magába, elvégezte azt az utánpótlást, ami a háborúval megszakadt. Új emberek jöttek, akiknek a nevelése, vérmérséklete, modora, múltja és célja egészen más volt, mint amilyen tulajdonságok a köztudatban az újságírókat addig jellemezték. Nemcsak az újságírásban való gyakorlatlanság választotta el az új generációt a régítől, hanem mélyebb, jellemzőbb és állandóbb különbségek is, amelyek néha a könnyedség rovására mentek, de sohasem jelentettek akadályt a kötelesség pontos teljesítésében vagy a tehetség szabad érvényesülésében. Az új emberek legnagyobb része katonatiszt volt, megszokta, hogy teljesítenie kell a parancsot és felelősséget érzett azért, amit csinált.

Leült a szerkesztőségi asztalhoz kopott, gimnazista korából maradt egyetlen civilruhájában, csendes és szerény volt, előre köszönt mindenkinek és tisztelettel felállott a szerkesztők előtt. Rekruta volt. Ezen a pályán rekruta. A csillagokat, a századparancsnokságot, a segédtsízséget, a szabolcsi dzsentri rokonságot mind otthon hagyta, tudta, érezte, hogy itt most előről kell kezdenie mindent, de tudta azt is, hogy megnyílt előtte az érvényesülés útja, hogy a szülői házban és az olasz fronton ásott fedezékekben áthempergett éjszakák álmái most végre valóra válhatnak. írni akart, eseményeket irányítani, közvéleményt formálni, agyak tekervényeibe beférkőzni, gondolatokat, ötleteket tékozlón szórni — nem pénzt keresni, nem előretörni, nem nevet szerezni, verejtékezni, könyökölni és végül megpihenni, akárhogy szerzett jólét fedezékében

Zseni volt, akit a sorsa, tehetsége hajszolt és kergetett, aki nem tehet arról, hogy alig néhány hónapos újságíró korában szerkesztője lett az egyik legnagyobb budapesti napilapnak és nevét meg kellett tanulnia, tehetségét el kellett ismernie mindenkinek.

Kemechey Jenő fia — mondták és magyarázták, de Kemechey Lászlónak nem volt szüksége erre a magyarázatra. Nem az apja nevével zökkent fel az újságírás horizontjára, nem a

múltból vette a biztatást, tekintélyt és erőt. Ízig-vérig új volt, ennek a boldogtalan, meggránátózott, fogságot szenvedett, eltiport, feldarabolt, halálraítélt és feltámadni akaró magyarságnak az ideálja, olyan, amilyenek a még el nem mondott, dalba nem öntött eposzok hősét álmodják ma itt nyugtalan, didergő éjszakákon. Az új magyar élt és veszett el benne, akiről nem mondhat mást és nem beszélhet más hangon az, aki tudja, vallja és józan meggyőződéssel hirdeti, hogy a magyar újságírás, a magyar közélet egyik legtöbbet ígérő, legnagyobb értéke omlott sírba Kemechey László időelőtti, tragikus elmúlásával.

A fiatal újságíró mindenki bizalmatlanul fogadta és nézte a szerkesztő székében. Vonakodva nyújtották át a kéziratot; de másnap, amikor a lap megjelent és a leadott kéziraton olyan változtatások voltak, amelyeket a legkényesebb szerző is boldogan fogadott el, gondolatban tisztelegtek a fiatal szerkesztő előtt. Csodálatos ösztöne volt az események meglátásában és feldolgozásában.

Cikke sokkal kevesebb jelent meg, semhogy a közvélemény méltányolhatta volna. Az újságírónak hosszú évekig kell dolgoznia, hogy észrevegyék, mennyi gondolatot, eredetiséget, tehetséget, szellemi kincset szór szét a névvel, vagy névtelenül eltékozolt, tiszavirág-életű újságcikkekben. Kemechey Lászlónak nem volt ideje arra, hogy meggyőzze a közvéleményt, mennyivel nagyobb és gazdagabb, mint az általában elfogadott és nagy-nak hirdetett nevek, mennyivel több van benne, mint azokban, akik hosszú éveken és évtizedeken keresztül okosan és takarékosan adagolták szét meggyőződésüket és tehetségüket. Könnyben kellene kiadni Kemechey László cikkeit, hogy olvashatnák és nagyobb elismerést, méltánylást, dicséretet éreznének, mint amit itt szabad volna és lehetne elmondani.

Érzem a felelősségét és súlyát a szavaknak. Nem közvéleményt tolmácsolok, nem elfogadott, leszűrt ítéleteknek adok hangot, — csak az igazságnak. Mindenesetre szükségem van bizonyítékokra és szükségem van — hitelre. A bizonyíték: Kemechey László „Mussolini” könyve. A legjobb és legsikeresebb munka ezen a téren. Most adja ki az egyik legnagyobb angol kiadócég. Bizonyítékok: a cikkei, novellái és bizonyíték — itt már a hitelre is szükségem van — sok-sok ötlete, terve, vágya, köztük egy magyar tárgyú operalibretto, amely megteremthette volna a magyar operaszerzés nemzetközi és maradandó világsikerét. Bizonyíték: ezer terve, elhatározása és cselekedete, amelyeket csak azok láttak, akik közelében lehettek ennek a mindig alkotó, teremteni vágyó, sistergő tehetségnek, akik talán többet temettek a sírba, mint a vak reményt.

Kemechey László ígéret volt a magyar közéletben, irodalomban és újságírásban. Ígéret, amelyre csak jogot adott, de egészen beváltani már nem tudott.

Pedig készült rá. Kemechey Jenő fia volt; a boldog Nagy-Magyarország egyik legnagyobb újságírója volt az apja. Bölcsője mellett ott állott az egész akkori Magyarország, a miniszterelnök és minden számottevő közéleti egyéniség. 1898-ban született. Korán árvaságra jutott, édesapja gyorsan, tragikusan meghalt. Halála előtt néhány nappal még boldogan köszönte meg a Nemzeti Színház közönségének a tapsait, aztán ágynak esett és rövidesen meghalt. Négy gyermeket nevelt özvegye az újságírói nyugdíjból. Munkácsra költöztek, ahol a legidősebb — László — gimnáziumot végzett. Már akkor írt cikkeket, amelyeket Rákosi Jenő nem azért fogadott el közlésre, mert Kemechey Jenő fia írta, hanem azért, mert tehetségesek, érdekesek és újszerűek voltak. A háború kitörése Munkácson találta Kemechey Lászlót, ott is vonult be a 11. gyalogezredhez. Az önkéntesek között az első, a fronton a legkitünőbb, legmegbízhatóbb volt, rövidesen zászlós lett, majd hadnagy, ezredsegédtiszt. Az olasz fronton fogságba esett és csak a békekötés után jött haza — Budapestre. Belépett a Budapesti Hírlap szerkesztőségébe elvégezte az egyetemet, letette a jogi és államtudományi doktorátust, majd átment a Nemzeti Újsághoz, amelynek először politikai rovatvezetője, majd helyettes szerkesztője lett. Cikkei, essay-i országos feltűnést keltettek, politikai tanulmányai, főképpen a „Világpolitika arcképcsarnoka” című cikksorozata felkeltették az intéző körök figyelmét és a római követség átszervezésekor, 1928 őszén őt kérték meg a quirináli követség sajtóelőadói állásának elvállalására. Az olasz viszonyokat és az olasz nyelvet jól ismerte, hadifogoly volt Olaszországban, majd később, mint a Nemzeti Újság munkatársa, hónapokig járta Itáliát és útjának eredményét, tanúságait „Mussolini” című nagy sikert aratott, egyéni tollal megírt, feltűnést keltő munkájában foglalta össze.

Rómában, a követségen felbecsülhetetlen szolgálatokat tett a magyar diplomáciának, ellenállhatatlan kedvességének, nagy műveltségének és előzékeny modorának igen fontos része van abban, hogy az olasz sajtó és közvélemény őszinte és megbecsült barátjának tekinti a magyarságot. Diplomáciai elfoglaltsága mellett ideje volt arra is, hogy folytassa és fejlessze újságírói működését.

Ezt a tevékenységét vágta el a hirtelen és tragikus halál, amely 1928 őszén hihetetlen és megmagyarázhatatlan formában besurrant Kemechey László római lakásába és visszaküldte az új magyar újságírás legerősebb egyéniségét és legnagyobb reménységét egy hideg, néma fakoporsóban, amelyre két nemzet gyásza, egy ájuldozó család könnye és az egész magyar újságírás tompa, jobban érzett, mint kifejezett fájdalom hullott.